

מערכת השם

The nouns in Hebrew are sorted into groups like the verbs are sorted into *binyanim*.

These groups are called *mishkalim* (patterns).

To represent the significant *mishkal* of the noun we use 3 letters and sometimes we add prefixes and/or suffixes:

ק.ט.ל

Creation of nouns is usually done in the following ways:

1. A root + the significant additions of the specific *mishkal*:

The noun's pattern will change according to the specific *גזרה* (subgroup): פ"נ, ל"ה, ע"ו/ע"י, and more.

For example:

בנין פֿעל משקל מְקַטֵּל - מקומות

גזרה	תבנית	שורש	דוגמא
שלמים		ש.כ.נ ק.ל.ט ש.ל.ט	מִשְׁכָּן מִקְלָט מִשְׁלָט
פ' הפועל נ':		נ.פ.ל	מִפֵּל
פ' הפועל י'		י.ר.ד י.ו.ד י.ש.ב	מוֹרֵד מוֹסֵד מוֹשֵׁב
ע' הפועל י' או ו'		ל.ו.נ כ.ו.נ	מִלּוֹן מִכּוֹן
ל' הפועל א'		י.צ.א	מוֹצֵא
ל' הפועל ה'		ב.נ.ה ר.ע.ה	מִבְּנֵה מִרְעֵה

note: all the nouns in this *mishkal* have a prefix מ

מציינת דגש באות השורש

ד

Example: **בנין הפעיל משקל הקטלה**

דוגמא	שורש	תבנית	גזרה
הלבשה	ל.ב.ש	הִלְבֵּשׁ	שלמים
הפלה	נ.פ.ל	הִפְלִיחַ	פ' הפועל נ'
הצגה	י.צ.ג	הִצַּג	פ' הפועל צ'
הורדה	י.ר.ד	הִרְדִּיחַ	פ' הפועל י'
המצאה	מ.צ.א	הִמְצִיחַ	ל' הפועל א'
הבניה	ב.נ.ה	הִבְנִיחַ	ל' הפועל ה'
הקמה	ק.ו.מ	הִקְמִיחַ	ע' הפועל ו' או י'

note: all the nouns in this *mishkal* have the prefix הַ

Here are examples of different nouns that come from the same root:

כ.ת.ב.

לכתוב to write

להתכתב (with someone) to correspond

Script, handwriting	כְּתָב	
Letter	מִכְתָּב	
Address	כְּתוּבָה	
Subtitle	כְּתוּבִית	
Writing (gerund, pa'al)	כְּתִיבָה	
Correspondence (gerund, hitpa'el)	הִתְכַּתְּבוּת	

*****Note: Most of the nouns created from a common root will share a close meaning.**

2. A noun + suffix:

מהפכן, חובבן ירקן, תאורן פחמן, סמץ יומן, פותחן	characteristic – תכונה professional (person) – מקצוע chemical element – יסוד כימי tool - כלי	י
ילדון, ספילון שירון, שאלון ירחון, עיתון ראשון, אחרון מועדון, משפחתון שעון, אצבעון	minimization - הקטנה collection - אוסף periodical - כתב עת order - סדר place - מקום tool - כלי	י
כוסית, צלוחית חללית, משאית חצאית, אימונית זיקית, חרצית	minimization - הקטנה means of – כלי תחבורה transportation clothing - חלקי לבוש plants, – בעלי חיים, צמחים animals	י
כמות, איכות אלימות, צביעות מכונאות, הורות	abstract noun – שם מופשט characteristic - תכונה profession – מקצוע	י

ספריה, סרטיה חזיה, גופיה סופגניה, סוכריה מלחיה, חנוכיה כנסיה, מרכזיה רומניה, איטלקיה שקדיה, עגבניה	אוסף - collection חלקי לבוש - clothing דברי מאכל - food כלי, מכשיר - tool מקום - place ארץ מוצא - country of origin צמחים - plants	יה
בנאי, ימאי	מקצוע - profession	אי
משפטי, ממלכתי אפריקני, חיפני שני, שלישי	שם תואר, שייכות - adjective מוצא - origin מספר סידורי - ordinal number	י

and also:

ניק: מושבניק, מילואימניק, ניק - group attribution

3. Combination of two words:

רָמְזוֹר	רָמַז + אֹר
מִדְרָחוֹב	מִדְרָכָה + רְחוֹב
קוֹלְנוֹעַ	קוֹל + נוֹעַ
בוֹצְרִיִּים	בוֹקֵר + צוֹהַרִּים
כְּדוּרְגָל	כְּדוֹר + רְגֵל
רִכְבֵּל	רִכְבָּת + כָּבֵל
עֶרְפִּיחַ	עֶרְפֵּל + פִּיחַ
מִגְדָּלוֹר	מִגְדָּל + אֹר

4. Nouns from foreign languages:

אנגלית	צרפתית	ערבית	ארמית	אכדית	יוונית	פרסית
טֵלִיזִיּוֹן	סֵלֶוֶן	יֵאלֶלֶה	דוּגְמָא	אֲדְרִיכָל	מְכוֹנָה	פְּרִדָּס

and also:

*** יָזַם: סוֹצִיאָלִיזְם, קְפִיטָלִיזְם, אֲנָרְכִיזְם

*** לֹוג: אַרְכֵּיאוֹלוֹג, פְּסִיכוֹלוֹג, סוֹצִיולוֹג

*** ר: מִילִיאָרְדֵּר, מִילִיוֹנֵר, פְּנִסְיוֹנֵר

*** יֶסֶט: אֶלְפוֹהוֹלִיסֵט, גִּיטְרִיסֵט, טְרַקְטוֹרִיסֵט

*** וֹר: קוֹמְפוּזִיטוֹר, דֶּקוֹרְטוֹר

5. Acronym becoming noun:

אומות מאוחדות	דין וחשבון	צבא הגנה לישראל	ספינת טילים
או"ם	דו"ח	צה"ל	סטי"ל
אום	דוח	צהל	סטיל

6. Additional letter to 3 letters roots, that becomes a new stem letter:

ש.א.ל	ח.ז.ר	כ.ת.ב	ב.ט.ח	ע.ב.ר	ס.ג.ר
ת.ש.א.ל	מ.ח.ז.ר	ש.כ.ת.ב	א.ב.ט.ח	ע.ב.ר.ת	מ.ס.ג.ר
תשאול	מחזור	שכתוב	אבטחה	עברות	מסגרת

משקלים שכדאי להכיר:

משקל	משמעות	דוגמא
קטל	מקצוע – profession תכונה - characteristic מכשיר - tool	צייר, טייס חלש, חזק קטר, וסת
קטלת	מכשיר- tool מחלה - disease אוסף - collection	כספת, קלטת אדמת, צהבת נירת, צנרת
קטלון	מחלה- disease מצב - state	שגעון, ערלון בטחון, צמאון
קטל	תכונה- characteristic בעלי מום - handicap	טפוש, חור גבן, אלם
קטיל	תכונה, מצב – character, state מכשיר- tool	אביר, אמיץ סכין, פטיש
קטיל	תכונה, מצב – character, state מכשיר- tool	תמים, זריז סדין, רהיט

אָבִיב, חֲרִישׁ רְצִיף, אֲפִיק	עונות ופעולות חקלאיות – seasons and agricultural actions מקום - place	
חֶכֶם, רֶשַׁע רָעֵב, צָמָא	תכונה - characteristic מצב - state	קָטָל
קָרוֹז קָרוֹב, רְחוֹק	מקצוע - profession מצב, תכונה – characteristic, state	קָטוּל
סִדְרָן, בִּדְרָן דְּבָרָן, וִכְחָן גִּלְשָׁן, מִזְגָן	מקצוע - profession תכונה - characteristic מכשיר - tool	קָטָלָן
מִבְרֵג, מִפָּסֵק	מכשיר - tool	מִקְטָל
מִסְרָטָה, מִצְלָמָה	מכשיר - tool	מִקְטָלָה
מִכְבָּסָה, מִסְעָדָה	מקום - place	מִקְטָלָה
מִפְעָל, מִקְדָּשׁ	מקום - place	מִקְטָל
מִדְפָּסָת, מַחְבֶּרֶת	חפצים - objects	מִקְטָלֶת
קִטְנָטָן, שְׁמִנָמָן חֲזָרְזִירוֹן, קִטְנָטוֹן	הקטנה - minimization	קִטְלָטָל / לֹון

פירקי אבות

ד, כ רבי מתניה בן חרש אומר, הוי מקדים לשלום כל אדם; והוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים

ה, ט [ני] ארבע מידות באדם: האומר שלי שלי, ושלא שלי--זו מידה בינונית; ויש אומרים, זו מידת סדום. שלי שלי, ושלא שלי--עם הארץ. שלי שלי, ושלא שלי--חסיד. שלי שלי, ושלי שלי--רשע

ה, יא [יב] ארבע מידות בתלמידים: ממהר לשמוע, וממהר לאבד--יצא שָׁכְרוֹ בַּהֶפְסֵדוֹ; קשה לשמוע, וקשה לאבד--יצא הֶפְסֵדוֹ בְּשִׁכְרוֹ; ממהר לשמוע, וקשה לאבד--חכם; קשה לשמוע, וממהר לאבד--זה חלק רע.

ד, כז [כא] רבי אליעזר הקפ"ר אומר, הקנאה והתאוה והכבוד, מוציאים את האדם מן העולם

פרק א

(א) מֹשֶׁה קָבַל תּוֹרָה מִסִּינַי,
וּמִסֵּרָה לַיהוָשֻׁעַ,
וַיהוָשֻׁעַ לַזִּקְנִים,
וַזִּקְנִים לַנְּבִיאִים,
וַנְּבִיאִים מִסֵּרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנָסֶת הַגְּדוֹלָה.
הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים,

- הָיוּ מֵתוֹנִים בְּדִין,
- וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה,
- וַעֲשׂוּ סִיג לַתּוֹרָה:

(ב) שָׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כְנָסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוּת חַסְדִּים:

(ג) אֲנִטְיָגוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קָבַל מִשְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אֵל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרַב עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס, אֲלָא הָיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְשִׁין אֶת הָרַב שְׁלֹא עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס, וַיְהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם:

(ד) יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צָרְדָּה וַיֹּסִי בֶן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קָבְלוּ מֵהֶם. יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אִישׁ צָרְדָּה אוֹמֵר, יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, וַיְהִי מִתְאַבֵּק בַּעֲפֹר רַגְלֵיהֶם, וַיְהִי שׁוֹתֶה בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם:

(ה) יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו, קל וחמר באשת חברו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנם:

(ו) יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות:

(ז) נתאי הארכלי אומר, הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתיאש מן הפרענות:

(ח) יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר, אל תעש עצמך כעורכי הדין. וכשיהיו בעלי דינין עומדים לפניך, יהיו בעיניך כרשעים. וכשנפטרים מלפניך, יהיו בעיניך כזכאין, כשקבלו עליהם את הדין:

(ט) שמעון בן שטח אומר, הוי מרבה לחקור את העדים, והוי זהיר בדברך, שמא מתוכם ילמדו לשקר:

(י) שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר, אהוב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות:

(יא) אבטליון אומר, חכמים, הזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל:

(יב) הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:

(יג) הוא היה אומר, נגד שמא, אבד שמה. ודלא מוסיף, יסיף. ודלא יליף, קטלא חיב. ודאשתמש בתגא, חלף:

(יד) הוא היה אומר, אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו, אימתי:

(טו) שמאי אומר, עשה תורתך קבע. אמור מעט ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות:

(טז) רבן גמליאל היה אומר, עשה לך רב, והסתלק מן הספק, ואל תרבה לעשר אמודות:

(יז) שמעון בנו אומר, כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה. ולא המדרש הוא העקר, אלא המעשה. וכל המרבה דברים, מביא חטא:

(יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

פרק ב

(א) רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם.

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה - דע מה למעלה ממך,

עין רואה
ואזן שומעת,
וכל מעשיך בספר נכתבין:

(ב) רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון.

וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עון. וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסיעתן וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם:

(ג) הוּוּ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת, שְׂאִין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֲלֵא לְצַרְךָ עֲצָמָן. נִרְאִין כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת הַנֶּאֱתָן. וְאִין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ:

(ד) הוּא הִיָּה אוֹמֵר, עָשָׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ, כְּדִי שְׂיַעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטֵל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדִי שְׂיִבְטֵל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ.

(ה) הִלֵּל אוֹמֵר, אֵל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצְבוּר, וְאֵל תִּאֲמֵן בְּעֲצָמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאֵל תִּדִּין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׂתִּגִּיעַ לְמִקְוָמוֹ, וְאֵל תִּאֲמֵר דְּבַר שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשִׁמוֹעַ שְׁסוּפּוֹ לְהִשְׁמַע. וְאֵל תִּאֲמֵר לְכַשְׁאֲפָנָה אֲשֶׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנָה:

(ו) הוּא הִיָּה אוֹמֵר, אִין בּוֹר יִרָא חֲטָא, וְלֹא עִם הָאֲרֵץ חֲסִיד, וְלֹא הִבִּישָׁן לְמַד, וְלֹא הִקְפְּדוֹן מְלַמֵּד, וְלֹא כָּל הַמְרָבָה בְּסִחוּרָה מַחְכִּים. וּבְמִקְוָם שְׂאִין אֲנָשִׁים, הַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת אִישׁ:

(ז) אֵף הוּא רָאָה גִלְגָּלֶת אַחַת שְׂצָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אָמַר (לָהּ), עַל דְּאֲטַפְתְּ, אֲטַפּוּךְ. וְסוֹף מְטִיפִיךָ יְטוּפוֹן:

(ח) הוּא הִיָּה אוֹמֵר,

- מְרָבָה בְּשׁוֹר מְרָבָה רָמָה.
- מְרָבָה נְכֻסִים, מְרָבָה דְּאָגָה.
- מְרָבָה נָשִׁים, מְרָבָה כְּשָׁפִים.
- מְרָבָה שְׂפָחוֹת, מְרָבָה זָמָה.
- מְרָבָה עֲבָדִים, מְרָבָה גִזָּל.
- מְרָבָה תוֹרָה, מְרָבָה חַיִּים.
- מְרָבָה יְשִׁיבָה, מְרָבָה חֲכָמָה.
- מְרָבָה עֲצָה, מְרָבָה תְּבוּנָה.
- מְרָבָה צְדָקָה, מְרָבָה שְׁלוֹם.

קִנְיָה שֵׁם טוֹב, קִנְיָה לְעֲצָמוֹ. קִנְיָה לוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, קִנְיָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

(ט) רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת.

(י) חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן,

רבי אליעזר בן הרקנוס,
 ורבי יהושע בן חנניה,
 ורבי יוסי הכהן,
 ורבי שמעון בן נתנאל,
 ורבי אלעזר בן ערד.

(יא) הוא היה מונה שבחן.

רבי אליעזר בן הרקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה.
 רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו.
 רבי יוסי הכהן, חסיד.
 רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא.
 ורבי אלעזר בן ערד, מעין המתגבר.

(יב) הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הרקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הרקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערד בכף שניה, מכריע את כלם:

(יג) אמר להם, צאו וראו איזוהי דרך ישראל שידבק בה האדם.

רבי אליעזר אומר, עין טובה.
 רבי יהושע אומר, חבר טוב.
 רבי יוסי אומר, שכן טוב.
 רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד.
 רבי אלעזר אומר, לב טוב.

אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם.

(יד) אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם.

רבי אליעזר אומר, עין רעה.

רבי יהושע אומר, חבר רע.

רבי יוסי אומר, שכן רע.

רבי שמעון אומר, הלזה ואינו משלם. אחד הלזה מן האדם, כלזה מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לזה רשע ולא

ישלם, וצדיק חונן ונותן.

רבי אלעזר אומר, לב רע.

אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

(טו) הם אמרו שלשה (שלשה) דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לבעוס. ושוב יום אחד לפני מיתתו. והיו מתחמם כנגד אורן של חכמים, והיו זהיר בגחלתו שלא תכוה, שנשיכתו נשיכת שועל, ועקיפתו עקיפת עקרב, ולחישתו לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש:

(טז) רבי יהושע אומר, עין הרע, ויצר הרע, ושנאת הבריות, מוציאים את האדם מן העולם:

(יז) רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך כשלך. והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים:

(יח) רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע (ובתפלה). וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (ויאל ב) כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך:

(יט) רבי אלעזר אומר, הוי שקוד ללמוד תורה, ודע מה שתשיב לאפיקורוס. ודע לפני מי אתה עמל. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך:

(כ) רבי טרפון אומר, היום קצר והמלאכה מרבה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית דוחק:

(כא) הוא היה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך. ודע, מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא:

פרק ג

(א) עקביא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה. דע,

מאין באת

ולאן אתה הולך

ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון.

- מאין באת - מטפה סרוחה,
- ולאן אתה הולך - למקום עפר רמה ותולעה,
- ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון - לפני מלך המלכים הקדוש ברוך הוא.

(ב) רבי חנינא סגן הכהנים אומר, הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו.

(ג) רבי חנניא בן תרדיון אומר, שנים שיושבין ואין ביניהן דברי תורה, הרי זה מושב לצים, שנאמר, ובמושב לצים לא ישב. אבל שנים שיושבין ויש ביניהם דברי תורה, שכינה שרויה ביניהם, שנאמר, אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחשבי שמו. אין לי אלא שנים. מנין שאפלו אחד שיושב ועוסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא קובע לו שכר, שנאמר, ישב בדד וידם כי נטל עליו.

(ד) רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר, כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר, וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'.

(ה) רבי חנינא בן חכנאי אומר, הנעור בלילה והמהלך בדרך יחיד והמפנה לבו לבטלה, הרי זה מתחייב בנפשו.

(ו) רבי נחוניא בן הקנה אומר, כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ.

(ז) רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר, עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם, שנאמר, אלהים נצב בעדת אל. ומנין אפלו חמשה, שנאמר, ואגדתו על ארץ יסדה. ומנין אפלו שלשה, שנאמר, בקרב אלהים ישפט. ומנין אפלו שנים, שנאמר, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'. ומנין אפלו אחד, שנאמר, בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך.

(ח) רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו, שאתה ושלך שלו. וכן בדוד הוא אומר כי ממך הכל ומידך נתנו לך.

(ט) רבי שמעון אומר, המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו.

(י) רבי דוסתאי ברבי יני משם רבי מאיר אומר. כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו, שנאמר, רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. יכול אפלו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו.

(יא) רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקיימת.

(יב) הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקיימת.

(יג) הוא היה אומר, כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו. וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו.

(יד) רבי דוסא בן הרפינס אומר, שנה של שחרית, ויין של צהרים, ושיחת הילדים, ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ, מוציאים את האדם מן העולם.

(טו) רבי אלעזר המודעי אומר, המחלל את הקדשים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חברו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא.

(טז) רבי ישמעאל אומר, הוי קל לראש ונוח לתשחרת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה.

(יז) רבי עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש, מרגילין לערוה. מסרת, סיג לתורה. מעשרות, סיג לעשר. נדרים, סיג לפרישות. סיג לחכמה, שתיקה.

(יח) הוא היה אומר, חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר, כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר, בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל, שנתן להם כלי חמדה. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר, כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזבו.

(יט) הכל צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם נדון.
והכל לפי רב המעשה.

(כ) הוא היה אומר, הכל נתון בערבון, ומצודה פרוסה על כל החיים.
החנות פתוחה, והחנוני מקיף, והפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללות יבוא וילווה, והגבאים מחזירים תדיר בכל יום, ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, ויש להם על מה שיסמכו, והדין דין אמת, והכל מתקן לסעדה.

(כא) רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ.
אם אין דרך ארץ, אין תורה.
אם אין חכמה, אין יראה.
אם אין יראה, אין חכמה.
אם אין בינה, אין דעת.
אם אין דעת, אין בינה.
אם אין קמח, אין תורה.
אם אין תורה, אין קמח.

(כב) הוא היה אומר, כל שחכמתו מרבה ממעשיו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרבין ושרשיו מעטין, והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר, והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבוא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב.
אבל כל שמעשיו מרבין מחכמתו, למה הוא דומה, לאילן שענפיו מעטין ושרשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר, והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצרת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי.

(כג) רבי אליעזר בן חסמא אומר, קנין ופתחי נדה, הן הן גופי הלכות.
תקופות וגמטריאות, פרפראות לחכמה.

אמר רבי עקיבא

מנגינה: חסידית

מילים: מתוך "פרקי אבות"

אמר רבי עקיבא

"ואהבת לרעך כמוך –

שלי שלך, שלך שלך"

זה כלל גדול בתורה

עוף גוזל

אריק איינשטיין

מילים: אריק איינשטיין לחן: מיקי גבריאלוב ("על גבול האור", 1987)

הגוזלים שלי עזבו את הקן

פרשו כנפיים ועפו

ואני ציפור זקנה נשארת בקן
מקוה מאוד שהכל יהיה בסדר.

תמיד ידעתי שיבוא היום

שבו צריך להיפרד

אבל עכשיו זה ככה בא לי פתאום
אז מה הפלא שאני קצת דואג.

עוף גוזל

חתוך את השמיים

טוס לאן שבא לך

רק אל תשכח

יש נשר בשמיים

גור לך.

עכשיו נשארו לבדנו בקן

אבל אנחנו ביחד

חבקי אותי חזק תגידי לי כן
אל תדאגי ביחד כיף להזדקן

עוף גוזל...

chick, young bird – גוזל

nest – קן

פרשו כנפיים, לפרוש בנפיים – to spread
wings

להפרד – to part

מה הפלא – no wonder

חתוך, לחתוך – to cut
נשר – eagle
גור לך – be careful!!

מחניק – suffocating
גרון - throat

אני יודע שפכה זה בטבע

וגם אני עזבתי קן

אבל עכשיו כשבא הרגע

אז מחניק קצת בגרון

מחניק קצת בגרון.

עוף גוזל...

<https://www.youtube.com/watch?v=vkiv2jHaWsg>

